

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Lukovits Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Lukovits Péter ügyvéd) által képviselt felperesnek a Vectigalis Általános Vállalkozási Zrt. (ügyintéző: Péter Mária felszámolóbiztos) és a dr. Karcsics Tamás jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés és járulékai megfizetése iránt a Pest Megyei Bíróság előtt 21.P.22.998/2006. számon megindult és a Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.034/2009/6. számú jogerős ítéletével befejezett perében a felperes által 31. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán tartott tárgyaláson meghozta a következő

### **í t é l e t e t :**

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen jogorvoslatnak nincs helye.

### **I n d o k o l á s**

A felülvizsgálati kérelem elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint a Magyar Televízió (MTV) és a Pannónia Filmstúdió koprodukciójában készült „Vízipók-csodapók” című rajzfilmsorozat forgatókönyvírója - az MTV-vel kötött megfilmesítési szerződés alapján - .. volt, míg a rajzfilmsorozatot - a Pannónia Filmstúdióval fennálló munkaviszonyuk keretében - .. rendező, valamint néhai .. társrendező és figuratervező készítették. A Pannónia Filmstúdió, mint munkáltató, 1979. január 31-én filmen kívüli felhasználási jogot átruházó szerződést kötött ..-csal. A rajzfilmmel kapcsolatos másodlagos kereskedelmi jogokat (merchandising jogok) a Pannónia Filmstúdió 1991-ben átruházta a .. Kft-re. A .. Kft. 2001. októberében - néhai .. hozzájárulásával - szerződést kötött az alperessel a rajzfilm hat figurájának üdítőitalos dobozok csomagolásán és reklámozás során történő felhasználására. A 2005. októberéig fennálló szerződés alapján az

alperes által fizetett jogdíjak felét a .. Kft. néhai ..-nak, illetve (2003-ban bekövetkezett halála után) jogutódjának, ..-nak megfizette. Az alperes azt követően, hogy a .. Kft. a rajzfilmmel kapcsolatos másodlagos kereskedelmi jogokat a 2004-ben kötött szerződéssel átadta a .. Rt-nek, és ez utóbbival a fizetendő jogdíj tekintetében nem jutott megegyezésre, ..-val kötött külön megállapodást a felhasználásra, és 2006. őszéig a díjfizetést is közvetlenül felé teljesítette. A felperes 2005. augusztus 31-én ..-el és ..-el engedményezési szerződést kötött a rajzfilmsorozat eredeti és jellegzetes alakjainak engedély nélküli, kereskedelmi hasznosításából eredő, elmaradt szerzői jogdíj és kártérítés iránti követelés, mint vagyoni jellegű igény ellenérték fejében történő átruházásáról.

Az engedményesként fellépő felperes módosított keresetében az alperest 30.000.000 forint megfizetésére kérte kötelezni, elsődlegesen a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szjt.) 94. § (2) bekezdés alapján kártérítés, másodlagosan az Szjt. 94. § (1) bekezdés e) pont alapján gazdagodás visszatérítése jogcímén. Kereseti álláspontja szerint néhai .. mellett .. és .. is a rajzfilm szerzőjének minősül. Az alperes ez utóbbi szerzők engedélye és jogdíj fizetése nélkül, jogosulatlanul használta fel a rajzfilm jellegzetes figuráit termékeinek csomagolásán.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Elsődlegesen a felperes perbeli legitimációját vitatta, mivel álláspontja szerint a felperes által a követelés engedményezés alapján történő érvényesítése jogosulatlan pénzügyi tevékenységnek minősül, másrészt az tartalma szerint megbízási szerződésnek is tekinthető, a perbizományt pedig a magyar jog nem ismeri el. Ezért a felperest a szerződés alapján a keresetösségi jog nem illeti meg. Érdemben azzal védekezett, hogy a rajzfilm jellegzetes alakjai tekintetében szerzőnek minősülő ..-csal, illetve jogutódjával és a jogokkal rendelkező .. Kft-vel kötött érvényes szerződés alapján a felhasználás jogszerű volt.

Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 2.092.900 forintot és annak 2004. május 1. napjától járó törvényes kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 300.000 forint perköltséget, és rendelkezett a le nem rótt illeték viseléséről.

A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és a felperes teljes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 500.000 forint első- és másodfokú perköltséget. Rendelkezése szerint a felperes teljes személyes illetékmentessége

folytán le nem rótt 900.000 forint kereseti és 900.000 forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

A jogerős ítélet álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperes engedményesként, saját személyében érvényesítheti a perbe vitt jogokat. Az adott esetben ugyanis a felperes olyan, részben személyhez kötött szerzői jogi követelések érvényesítése iránt lépett fel, amelynek engedményezése a Ptk. 328. § (2) bekezdés alapján nem megengedett, a felperes pedig felhasználási szerződéssel sem szerzett az Szjt. 98. § alapján érvényesíthető önálló perlési jogot. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés, annak tartalma szerint az Szjt. 94. § (2) bekezdés alapján, a szerző által a jogosulatlan felhasználókkal szemben érvényesíthető kártérítési követelés engedményezésére vonatkozott. Rögzítette, hogy az Szjt. 106. § (1) bekezdés értelmében a művet megalkotó szerzőn annak jogutódját, illetve a szerzői jog más jogosultját is érteni kell, az Szjt. 9. §-ának főszabálya szerint pedig a szerző személyhez fűződő és vagyoni jogainak átruházása nem megengedett. Az adott esetben azonban - a megfilmesítési szerződéssel létrehozott műben szereplő jellegzetes rajzfilmfigurák másodlagos kereskedelmi hasznosítása miatti kárigényre tekintettel - a vagyoni jogok átruházása körében kivételt engedő Szjt. 9. § (6) bekezdése folytán az Szjt. 66. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést alkalmazhatónak látta. E rendelkezésből arra a következtetésre jutott, hogy amennyiben a filmelőállítóra „átszállnak” a filmre vonatkozó vagyoni jogok és az előállító kifejezett jogátruházásra vonatkozó nyilatkozat esetén a másodlagos kereskedelmi felhasználást is gyakorolhatja, ez utóbbi jogok átruházása sem kizárt. Ezért nem kizárt az sem, hogy e jogok megsértése esetén a szerzőtől vagyoni részjogosítványt szerző harmadik személy fellépjen a jogsértővel szemben. A felperes keresetösségi jogát az engedményezési szerződések alapján ugyanakkor azért nem látta megállapíthatónak, mert a kártérítési követelés jogalapjául megjelölt jogsértés elbírálásához szükséges feltételek, az, hogy a merchandising jog mely szerzőtársakat és milyen arányban illeti meg, nem ismert. E jogok megállapítása pedig a szerző személyéhez kötött igény, amellyel kapcsolatos követelés harmadik személyre nem engedményezhető.

A jogerős ítélet ellen, jogszabálysértésre hivatkozással, a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel, annak hatályon kívül helyezése, és elsődlegesen az alperes keresetének megfelelő marasztalása, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása érdekében. Felülvizsgálati álláspontja szerint a szerzők és az alperes között nem szerzői, hanem kártérítési kötelmi jogviszony áll fenn. Ebből eredően a szerzők nem a szerzői vagyoni jogaikat, hanem az Szjt. 94. §-a alapján a polgári jogi felelősség szabályai szerint érvényesíthető kártérítési követelésüket ruházták át, amely már nem tartozik a

szerzői vagyoni jogok körébe. Ez következik abból is, hogy az Szjt. pontosan meghatározza a személyhez fűződő és a vagyoni jogokat, míg a törvényben szerkezetileg is elkülönülten szerepelnek a szerzői jogok megsértése esetén érvényesíthető polgári jogi igények. A Ptk. és az Szjt. a kártérítési követelés engedményezését pedig nem zárja ki.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

A felperes a perben a „Vizipók-csodapók” című rajzfilmsorozatban szereplő jellegzetes és eredeti alakok jogosulatlan kereskedelmi hasznosítása miatt szerzői jogdíj, illetve kártérítési igénnyel lépett fel a felhasználóval szemben a filmalkotás egyes szerzőivel – a rendezővel és az egyik forgatókönyvíróval – kötött engedményezési szerződés alapján.

A Ptk. 328. § (1) bekezdés szerint a jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja (engedményezés). A Ptk. 328. § (2) bekezdés alapján nem lehet engedményezni a jogosult személyéhez kötött, valamint azokat a követeléseket, amelyek engedményezését jogszabály kizárja. Az Szjt. 9. § (1) bekezdés szerint a szerzőt a mű létrejöttétől kezdve megilleti a szerzői jogok – a személyhez fűződő és a vagyoni jogok – összessége. Az Szjt. 9. § (3) bekezdés értelmében a vagyoni jogok – a (4)-(6) bekezdésekben foglalt kivételekkel – nem ruházhatók át, másként sem szállhatnak át és azokról lemondani sem lehet. Az Szjt. 9. § (6) bekezdés alapján a vagyoni jogok a törvényben meghatározott esetekben és feltételekkel átruházhatók, illetve átszállhatnak; a jogszerző – a jogok átruházására irányuló szerződés eltérő kikötése hiányában – a vagyoni jogokkal a továbbiakban rendelkezhet.

E rendelkezések értelmében az engedményezéssel a jogosult a követelését – ellenérték fejében – másra ruházza át. A jogosult személyéhez kötött, valamint a jogszabály kizáró rendelkezésének hatálya alá eső követelések nem engedményezhetők. A szerzőt megillető személyhez fűződő és vagyoni jogok főszabály szerint nem ruházhatók át. A szerzőt megillető egyes vagyoni jogok csupán az Szjt. kifejezett, erre vonatkozó rendelkezése alapján ruházhatók, illetve szállhatnak át.

Helytállón vizsgálta a másodfokú bíróság az Szjt. rendelkezései alapján azt, hogy a perbeli követelés engedményezése a Ptk. 328. § (2) bekezdés alapján megengedhető-e. Tévesen jutott ugyanakkor arra a következtetésre, hogy az Szjt. 9. § (6) bekezdésének alkalmazásával a megfilmesítési szerződéssel létrehozott műben szereplő jellegzetes rajzfilm figurák másodlagos kereskedelmi hasznosításából eredő kárigény, mint vagyoni részjogosultság

átruházása - a főszabály alóli kivételként - megengedhető. Az Szjt. 66. § (1) bekezdése szerint a megfilmesítési szerződés alapján a szerző - ellenkező kikötés hiányában - a filmalkotás felhasználására és a felhasználás engedélyezésére való jogot ruházza át az előállítóra. A felperes pedig, amint azt a másodfokú bíróság is helytállóan megállapította, a perbeli szerződéssel felhasználói jogot nem szerzett. E rendelkezésből ugyanakkor az sem következik, hogy a szerző az egyéb vagyoni (rész)jogosultságait az előállító helyett harmadik személyre, az adott esetben a társadalmi szervezet felperesre is átruházhatja. Ezért a felperes, attól függetlenül, hogy a perben filmalkotással kapcsolatos vagyoni igényt érvényesített, a szerzői jogsértésből eredő kártérítési követelést engedményezéssel nem szerezhette meg.

A felülvizsgálati kérelem alapján a jogértelmezést igénylő kérdés az volt, hogy a szerzőt a jogosulatlan felhasználás esetén megillető igényérvényesítés, illetve kártérítési igény engedményezhető-e, vagy a szerzői vagyoni jog részeként a szerző jogsértésből eredő kárigényének engedményezését (átruházását) az Szjt. 9. § (3) bekezdésének rendelkezése kizárja.

Nem osztotta a Legfelsőbb Bíróság azt a felülvizsgálati álláspontot, hogy a szerzői jogsértés esetén az Szjt. 94. § (2) bekezdés alapján a polgári jog szabályai szerint érvényesíthető kártérítési követelés tekintetében a szerző és a jogsértő között fennálló kártérítési kötelmi jogviszony alapján, a csupán pénzfizetésre irányuló követelés a szerzői vagyoni jognak nem része, ennél fogva annak engedményezése az Szjt. és a Ptk. szabályai alapján nem kizárt. A Legfelsőbb Bíróság megállapította: a szerzőt az Szjt. 9. § (1) bekezdés alapján megillető szerzői jogok összessége nem korlátozható csupán az Szjt. II. fejezetében felsorolt személyhez fűződő és a III. fejezetben nevesített - a mű kizárólagos felhasználására, a felhasználás engedélyezésére és az ennek fejében járó díjazásra vonatkozó - vagyoni jogokra. A szerzőnek vagyoni jogai megsértése esetén az Szjt. 94. § (1) és (2) bekezdés alapján a jogsértővel szemben érvényesíthető objektív (gazdagodás visszatérítése) és szubjektív (kártérítés) kötelmi szankciók alkalmazása iránti igénye, attól függetlenül, hogy a törvény szerkezetében más fejezetben nyert szabályozást, a szerzői vagyoni jog részét képezi. A szerzői vagyoni jognak ugyanis része a kötelmi jogviszony alapján érvényesíthető valamennyi, a jogszerű vagy jogosulatlan felhasználás ellenében járó díj-, illetve gazdagodás visszatérítése vagy kártérítés iránti igény is. Miután a szerző vagyoni jogainak átruházása - a törvény erre vonatkozó kifejezett felhatalmazásának hiányában - az Szjt. 9. § (3) bekezdése alapján kizárt, a Ptk. 328. § (2) bekezdés alapján a vagyoni jogok megsértéséből eredő kártérítési igényt sem lehet engedményezni. Ebből eredően a szerzői vagyoni jog megsértése miatt engedményesként fellépő felperes perképeséssel (aktív perbeli

*legitimációval) nem rendelkezik. Ezért érdemben, jogszabálysértés nélkül változtatta meg a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét és utasította el a teljes keresetet.*

*A kifejtettekre figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdés alapján hatályában fenntartotta. Az alperesnek áthárítható felülvizsgálati eljárási költsége nem merült fel. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a felperesnek az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. tv. 5. § (1) bekezdés d) pont szerint fennálló személyes illetékmentessége folytán, a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés és 14. § alapján az állam viseli.*

*Budapest, 2010. február 24.*

*Dr. Mészáros Mátyás sk. a tanács elnöke, Dr. Kovács Zsuzsanna sk. előadó bíró, Dr. Csőke Andrea sk. bíró*

*A kiadmány hitelül:*

*Vné*

*tisztviselő*